

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

چهارشنبه، ۱۹ جنوری ۲۰۲۲

داکتر عبدالرحمن زمانی

نادر خان و انگلیس ها با خدعه و فریب بچه سقاو را هم دنبال خود سیاه فرستادند

(از لابلای اسناد آرشیف انگلستان)

اسناد و شواهد نشان میدهند که ماستر پلان انگلیس در افغانستان تنها به از بین بردن و یا تعویض امان الله خان خلاصه نمیشد. در پلان انتقال قدرت از غازی امان الله خان به یکی از بهترین مدعیان و کاندیدان تخت و تاج افغانستان، برانگیختن احساسات مردم علیه رژیم امانی، ضعیف ساختن رژیم و ایجاد هرج و مرج در کشور، استفاده از مهره حبیب الله کلکانی برای یک دوره تاریک و سیاه انتقالی سقوی، و در نهایت روی کار آوردن به اصطلاح یک قهرمان و ناجی که حافظ منافع انگلیس ها در منطقه باشد، شامل بود.

اگرچه بارسیدن جنرال نادر خان از فرانسه به هند بریتانوی، پلان استعمار نوین یک قدم به پیش رفت، اما تا وقتی که امان الله خان در افغانستان موجود بود و اعاده سلطنت وی احتمال داشت، آنها نمیخواستند حکومت سقوی ضعیف شود.

درین جا اسنادی دیگری را خدمت علاقمندان تاریخ معاصر افغانستان تقدیم میکنم که در رابطه با دعوت حبیب الله کلکانی از نادر خان، از مکر، نیرنگ، خدعه و فریب جنرال نادر خان و انگلیس ها علیه بچه سقاو پرده برمیدارد.

قبلا تحت عنوان ادعای بیطرفی ظاهری و حمایت مخفیانه انگلیس ها از سردار نادر خان دیده شد که حبیب الله کلکانی احمدشاه خان (پسر کاکای نادر خان) و عبدالعزیز خان (مامانش) را برای آوردن محمد نادرخان به اروپا فرستاد. انگلیس ها هم نه تنها برای شان ویژه دیپلوماتیک دادند، بلکه ترتیبات مسافرت ذریعه طیاره از کابل تا پشاور، و ذریعه ریل و کشتی از پشاور تا فرانسه

و حتی مصارف مسافرت شانرا به عهده گرفتند. (تلگرام شماره ۱۵۲ مؤرخ ۶ فبروری ۱۹۲۹ سفیر انگلیس در کابل) و (تلگرام شماره ۵۶۱ مؤرخ ۶ فبروری کمشنر عمومی پشاور، به خواست سفیر انگلیس در کابل).

مارشال شاه ولی خان در یادداشت های من (که گفته میشود به فرمایش شاه ولی خان توسط مرحوم غلام عمر شاکر نوشته شده است) میگوید که «جهاز ما در بندر بمبئی لنگر انداخت . احمد جان اعتمادی قونسل افغانستان و دیگر دوستان آنجا به استقبال ما آمدند و شب در قونسل خانه افغانستان توقف نمودیم اطلاع رسید که حبیب الله سردار عبدالعزیز خان و سردار احمد شاه خان را با فرمان مخصوص نزد سپه سالار به پاریس فرستاده بود. اینها دو روز قبل از رسیدن ما با کشتی رهسپار مارسیلز شده بودند». (مارشال شاه ولی خان، یادداشت های من، ص ۴۵). مارشال شاه ولی خان می افزاید که «سردار عبدالعزیز خان با سردار احمدشاه خان در نیس رفته سپه سالار را نیافته بازگشته بود، با مراسله حبیب الله در پشاور حضور سپه سالار آمده نامه را تقدیم کرد. این نامه به مهر حبیب الله مختوم بود. درین نامه اولاً شرحی از اوصاف سپه سالار توضیح شده و پس از آن از صحت خانواده شان اطمینان داده شده بود. آنگاه حبیب الله سپه سالار را به کابل تشویق نموده و عده داده بود که هرگاه سپه سالار به کابل بیاید منصب و مقام عالی بوی داده خواهد شد». (همانجا، ص ۴۷).

حبیب الله کلکانی که توسط حاجی امام الدین، وکیل التجار خود در پشاور، از عزایم انگلیس ها اطلاع یافته و بدگمان شده بود، به همفریز سفیر انگلستان ، که در پشاور بود، تلگرامی فرستاد که «چون راه مشرقی هنوز امن نیست، حکومت هند از روی همکاری یک طیاره را به اختیار نادرخان و برادرانش قرار داده و آنها را بصورت فوری به کابل اعزام دارند». چون انگلیس ها و جنرال نادر خان هیچکدام برای برآورده ساختن این خواهش وی آماده نبودند، وی را بازی داده و دنبال نخود سیاه فرستادند. همفریز بجواب تلگرام مذکور به حبیب الله کلکانی اطمینان داد که هر وقت نادر خان و برادرانش آماده رفتن به کابل باشند، یک طیاره به اختیار شان گذاشته خواهد شد. همفریز چند روز بعد در تلگرام خود به وزیر دولت در امور خارجه اطلاع داد که رژیم سکوی حتی برای استقبال از نادر خان در کابل یک دروازه دولتی را در میدان طیاره شیرپور اعمار نموده و زمانیکه اطلاع یافت او به قبایل سمت جنوبی مراجعه کرده است، خانه و دارائی اش در کابل ضبط و خانواده

اش تحت نظارت گرفته شد. (اسناد دفتر هندبریتانوی در آرشیف لندن، تلگرام شماره ۲۶۷، مؤرخ ۱۳ مارچ ۱۹۲۹).

منابع

– اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۱۵۲ مؤرخ ۶ فبروری ۱۹۲۹ سفیر انگلیس در کابل.

– اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۵۶۱ مؤرخ ۶ فبروری کمشنر عمومی پشاور، به خواست سفیر انگلیس در کابل.

– مارشال شاه ولی خان، یادداشت های من، ص ۴۵.

– همانجا ص ۴۷.

– اسناد دفتر هندبریتانوی در آرشیف لندن، تلگرام شماره ۲۶۷، مؤرخ ۱۳ مارچ ۱۹۲۹.

(پایان)